

ABONAMENTUL

Pe an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA

și
 ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Lee
 deschis costă girul 20 fil
 Manuscrise nu se in-
 napolază.

ROMÂNUL

Secția școlară a „Asociațiunii”.

(la prilejul ședinței ei dela 30 Iunie v. a. c.)*

Vor fi vr'o cinci ani, în curând, de când presa noastră s'a discutat problemele pe care ar trebui să le îmbrățișeze secția școlară „Asociațiunii”, care până aci se mulțumise cu o activitate sporadică, lipsită de sistem, lipsită de o concepție la înălțimea trebuințelor prezente și lipsită de energia cuvenită (V. Trișu din Arad 1909 Nr. 221.)

N'a fost rău și nici de prisos rechizitorul dat cu acel prilej, căci el a fost urmat de o activitate mai largă, de năzuinți tot mai multe mai bune. Dovada aceasta s'a dat în anul trecut, când la o ședință a secției școlare au luat parte aproape la 40 de profesori dela școli superioare și medii de ale noastre și când, pentru întâia oară s'au discutat către reprezentanții întregii profesorii din patrie unele chestiuni didactice de actualitate și de interes.

O dovadă și mai puternică s'a dat anul acesta, în ședințele secției școlare ținute la 30 Iunie st. v. în Sibiu. Patruzeci de profesori și de învățători, dela 12 școli medii și superioare și dela 5 școli primare au luat parte la ședințele secției școlare, în cari s'au desfășurat o serie de chestiuni am putea zice în adevăr: vitale, ale școlii și culturii noastre. Programul acestor ședințe a fost, ce e drept, cu mult prea vast încât să se poată exhausta într'o zi,

* Publicarea articolului a întârziat din pricina evenimentelor. — Red.

dar bogăția lui era o dovadă cât de multe chestiuni își așteaptă la noi rezolvirea...

În legătură cu raportul general al biroului secției s'a desbătut și de astădată chestiunea manualelor pentru școlile noastre secundare, accentuându-se din nou totala lipsă de rezon pedagogic a traducerii de manuale și necesitatea de a se lucra manualele originale sau de a se prelucra liber manuale străine. E un așa de însemnat principiu acesta, încât, oricât de multe greutăți ar sta deocamdată în calea realizării lui, el trebuie amintit cu toată tăria, pentru a determina toți pașii ce se vor face de aici încolo pe terenul literaturii didactice. Acest principiu a fost găsit corect și necesar și de Conzistorul din Arad, care a recomandat profesorilor din dieceza Aradului să lucreze în conformitate cu enunțările secției școlare. Dacă s'au făcut în trecut greșeli sau chiar păcate în acest punct, vina e și a împrejurării că profesorii lucrau fără să se fi sfătuit împreună asupra principiilor conducătoare și fără să fi avut în acest punct vre-o îndrumare dela conzistorii sau de alt undeva. Dacă secția școlară, care a pus în discuție această chestiune și care a stabilit principiul amintit, va stăruie cu răbdare și cu perseverență în direcția apucată, va putea aduce mult bine școlii noastre.

La chestiunea manualelor pentru școlile secundare s'a adăugat în anul acesta și aceea a manualelor pentru școlile primare. Secția s'a întrebat: n'ar fi consult ca în toate școlile primare românești, fără deosebire de confesiune, să se întrebuințeze aceleași cărți, având să înceteze toate cărțile rele și să fie înlocuite cu cărți bune? De sigur că e o chestiune grea aceasta, dar cu timpul ea se va putea

rezolvi, măcar în parte. În tot cazul, ceace va face secția în acest punct, va aduce folos literaturii didactice pentru cursul primar.

Două chestii mari cari s'au desbătut au fost: înființarea în cadrul secției, a unei subsecții religioase, care ar avea să cuprindă pe profesorii de teologie și de religie de ambele confesiuni, și a unei subsecții pentru învățători. În chestiunea primă a raportat d. Dr. N. Bălan, stăruind pentru înființarea unei subsecții care să se ocupe cu chestiuni de învățământ religios. În această secție, s'au discutat chestiunile din punctul de vedere comun al ambelor confesiuni, exchizându-se cu desăvârșire partea dogmatică și confesională. Considerând că învățământul-religios are și o latură pedagogică și una literară, subsecția ar îmbrățișa aceste două laturi, cari, să mărturisim, sunt foarte neglijate în ambele biserici.

Raportul dlui Bălan a întrunit aprobarea tuturor, totuși o deciziune nu s'a adus de astădată, ci s'a amânat până la anul viitor. Până atunci d. Bălan va comunica raportul său tuturor seminariilor precum și profesorilor de religie, cari îl vor studia, la anul viitor, având să se ia măsuri de organizare pe baza lui.

Considerând că din secția școlară actualmente fac parte vre-o 50 de profesori de teologie și de religie, cari nu sunt grupați în nici una din subsecțiile existente, înființarea unei subsecții speciale se impune dela sine.

În chestiunea a doua au raportat dd. D. Lăpădat director în Săliște și Dr. I. Mateiu din Sibiu (f. „Românul” Nr. 147 a. c.) Pe baza rapoartelor lor luminoase secția a aflat necesar să înființeze în cadrele ei o subsecție a

Victor Stanclu.

Plantele de leac.

- I. Plantele de leac cari pot fi cultivate.
- II. Plantele de leac cari pot fi valorate.

4. Nalbă-de-grădină.

(Althaea rosea Cavvar nigra) se numește și nalbă-roșie, iar în Bănat Rujalină. E de un bot de om de înaltă, cu tulpină rotundă, acoperită cu peri aspri; florile sunt mari, roșii întinse. Se cultivă îndeosebi pentru florile ei, cari conțin un suc roșu ca sângele întrebuintat la colorarea diferitelor leacuri și beuturi. Mai demult era foarte scump plătită, astăzi prețul ei scade, fiindcă se colorează cu alte materii. Nalbă de grădină are și flori galbene, albe și violete, dar felurile de aceste colori înzădărit le-am cultiva, căci nu le putem valoriza.

Crește bine numai în locuri umede, bine gunoite. Arăm afund de cu toamnă, și prin Maiu sămănăm sămânța în rânduri de 80 cm. unul de altul. În anul dintâi nu face flori, și ca totuși să avem folos de pe locurile sămănite cu nalbă, putem să punem în pământ cartofi sau napi și numai după ce au răsărit acestea sămănăm și nalbă.

Trebuie săpată de mai multe ori. Dă mult de lucru, dar plantatiunea poate fi întrebuintată 4—5 ani. Foile roșii ale florilor (petalele) le

culegem în zile fără ploi începând dela sfârșitul lui Iunie până la sfârșitul lui August și le uscăm în loc umbros.

Pe un jugăr catastral se produce 600—800 kgr. de flori uscate și 1 kgr. costă 1—1.50 cor. După experiențele unor producători un jugăr catastral aduce 5—600 cor., venit curat.

Leacuri de casă: Ceaiul îndepărtează flegrma la durerile de piept și e bun ca gargarismă la aprinderea de grumaz.

Cu mult mai cunoscută e:

5. Nalba.

(Malva silvestris) numită și Colăceii babei, care seamănă foarte mult cu Nalbă-de-grădină, dar nu crește așa înaltă (20—90 cm.) și o găsim în tot locul: pe marginea drumurilor, în grădini, pe lângă garduri. Cum se găsește în tot locul, e foarte ușor de cultivat. Dacă nu o cultivăm, cel puțin să o strângem de pe marginile drumurilor în Iunie și August. Se pot valoriza și florile și frunzele. Florile uscate la soare au culoare vântă și 100 kgr. costă 90—100 cor., iar frunzele uscate tot la soare, ca să-și păstreze culoarea verde deschisă, le putem vinde cu 28—32 cor. sută de kgr.

6. Jalea.

(Salvia officinalis L.) e numită în unele locuri Salbie și Sălvie. Are o tulpină puțin cam lemnoasă, flori albastre violete și miros plăcut. La noi se cultivă prin grădini și e adusă din

sudul Europei. Chiar din acest motiv crește mai bine în locurile uscate cu mult soare, chiar dacă e un pământ mai sărac.

Leacuri de casă: E una dintre plantele mai des întrebuintate în medicina de casă. Frunzele plantei unse cu unt se pun la gălci, puse pe răne sunt neîntrecute în vindecarea ranelor vechi și rele. Praful de frunze, pus în mâncări, strânge și întărește stomacul, (îndeosebi se întrebuintează la *asudări peste noapte*). În loc de praful pus în mâncări se poate întrebuinta și ceaiul făcut din 10 gr. frunze în 1 litru apă. Ceaiul recit cu puțină miere se întrebuintează la gargarizat și are efect vindecător la *gălci, dureri de grumaz la tuse, scorbut, putrezirea gingiilor și a dinților*. Frunzele măcinate dau un bun praful pentru albirea dinților.

Sămânța o sămănăm în straturi și la începutul lui Iunie o sădim în rânduri de câte 30 cm. depărtare unul de altul. O săpăm de 2—3 ori și o plivim. Fiind tulpina lemnoasă se poate întrebuinta mai mulți ani. Înainte de înflorire secerăm mlădițele tinere de pe tulpina lemnoasă, le alegem și le uscăm cu îngrijire în umbră. În un an putem să o secerăm de 3 ori și produce 1200—1400 kgr. pe jugăr. 100 kgr. se vinde cu 30—40 cor.

7. Magheranul.

(Origanum majorana L.) deși e de origine din țările sudice e atât de cunoscut la noi încât nu mai e lipsă să fie descris mai pe larg.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

învățătorilor, în care a și ales pe lângă cei 15 învățători existenți, încă câte un învățător din fiecare protopopiat, ca membrii corespondenți. S'a stabilit și un program de muncă provizor: La 29 Iunie v. 1915 se va ținea, sub conducerea biroului secției școlare, o ședință de organizare a subsecției învățătorilor, în care se vor alege funcționarii, și în care se vor debate următoarele chestiuni, pentru cari s'au și designat raportorii: 1. Reforma învățământului primar în conformitate cu trebuințele speciale ale țaranului nostru, 2. Modificarea planului de învățământ și 3. Manualele în școlile primare.

Hotărârile acestea sunt de o importanță foarte mare. Aceasta se va putea judeca exact peste câțiva ani, când se va putea vedea ce au produs ele.

Hotărâri importante s'au adus și cu privire la strângerea legăturilor dintre corpul didactic secundar și primar, pe baza raportului dlui prof. Gavril Precup din Blaj.¹⁾

Situația actuală în această privință e în adevăr deadreptul regretabilă. Marele Pestalozzi a asemănat învățământul de pe vremea sa cu o mare clădire cu trei etaje: în etajul prim e învățământul primar, în al doilea învățământul secundar, în al treilea învățământul superior. În fiecare etaj a vieții e zgomot, e activitate, dar dela etajul prim la al doilea și dela al doilea la al treilea nu duc scări; dintr'un etaj nu poți comunica cu celălalt. Așa e și la noi. Intre învățători și profesori nu există aproape nici o legătură. De profesorii universitari nici nu mai vorbim. — Acesta e de sigur un rău, de care ne vom aduce cu groază aminte în viitor, când hotărârile secției școlare se vor duce în îndeplinire.

Mai importante erau să fie hotărârile cu privire la unificarea terminologiei școlare, și a planului de învățământ, precum și asupra Reformei învățământului secundar. Din lipsa de timp aceste chestiuni nu s'au putut discuta decât în principiu. Rapoartele asupra lor s'au

¹⁾ L'am publicat în nr.ii trecuți. — N. R.

tipărit înainte, așa că toți participanții le-au cunoscut, — dar în amănunte nu s'a putut intra. Aceasta se va putea face abia la proxima ședință a secției. Până atunci rapoartele, tipărite pe 20 pag., cari cuprind un material deosebit de important, se vor trimite tuturor școlilor secundare spre a-și spune fiecare păreri asupra singuraticelor chestiuni. De mare însemnătate a fost hotărârea adusă de secție în chestia Reformei învățământului secundar. În acest punct secția a decis să transpună cât mai curând propunerile corpului profesoral dela gimnaziul din Brașov tuturor gimnaziilor românești din patrie cerând ca acestea să-și formuleze părerea: cum să se facă reforma învățământului în gimnaziile noastre, conform trebuințelor noastre? După formularea acestor păreri să se fie o anchetă a reprezentanților tuturor gimnaziilor, în care să se redacteze un memoriu către d. ministru. În acest memoriu, se vor fixa pretenziunile noastre în legătură cu reforma învățământului.²⁾

Această hotărâre a fost de sigur necesară și poate că ea va duce și la scop. În legătură cu aceasta s'a mai decis ca secția să facă o adresă către conzistorii, în care să le roage ca să intervie la d. ministru ca în consiliul regnicolar al învățământului, unde se făuresc toate planurile școlare, să fie numit și câte un reprezentant de-al bisericilor noastre, cum e aceasta în biserica evanghelică săsească.

Acestea sunt lucrurile cele mai însemnate cari s'au discutat și hotărât în ședința din anul acesta a secției școlare. Le-am amintit numai pe cele de mai mare importanță, afară de care însă s'au mai discutat și multe altele. Și din acestea se poate vedea: ce probleme e chemată să rezolve secția școlară. Ea le va și rezolvi cu ajutorul lui Dumnezeu și al membrilor ei, atât de mulți la număr.

²⁾ Asupra acestei chestiuni vom reveni într'un articol special.

România.

Consiliul de miniștri din Sâmbăta trecută hotărât următoarele:

Pentru a se veni în ajutorul pieței și comerțului consiliul de miniștri a hotărât să acorde autorizațiune Băncii Naționale de a emite o nouă cantitate de hârtie monedă.

Banca Națională va putea face, această emisiune în virtutea legei care îi dă dreptul să considere în cazuri excepționale, ca sau metalic ori ca portofoliu tratele pe cari le posedă asupra străinătății și care sunt plătibile în aur.

Banca Națională posedând asupra străinătății trate în sumă de 35 milioane va putea face deci o emisiune de aproximativ 120 milioane de hârtie, adică întregul sumei posedate în aur.

Cu această nouă emisiune și cu ceea ce mai are Banca se va ajunge la suma de 200 milioane, care va garanta și înlesni pe deplin comerțul și piața.

Trecând la discuțiunea altor chestiuni consiliul a hotărât interzicerea exportului pieilor crude și tăbăcite, precum și a tuturor obiectelor făcute din piele.

S'a mai hotărât de asemenea avându-se în vedere specula care se face cu sarea, ca vânzarea acestui necesar aliment să se facă după prețurile stabilite de stat, care s'au fixat la 25 de bani kgr. de sare de consumațiune și 0.05 bani kgr. sare vânată pentru vite.

În privința deschiderii noului an judiciar data acestei deschideri nu s'a hotărât. Magistratii vor fi însă treptat-treptat desconectrați, așa ca mersul afacerilor judiciare să nu sufere.

Se valorizează frunzele și florile despoiată de pe tulpină. Se întrebuințează îndeosebi în drogherii.

Leacuri de casă: Ceaiul: la dureri nervoase și răcirii de mîtră. Unsoarea făcută din 4—5 gr. suc de măgheran amestecat cu 3 decagr. unt proaspăt e un medicament excelent la boalele de nas ale copiilor.

Crește în locurile în cari se cultivă și varza. Pământul gras și sănătos e una dintre condițiile cultivării.

Sămânța sămănată prin Martie în paturi calde, (5—6 kgr. la un jugăr) se resădește în Maiu, în șiruri de 15 cm. depărtare unul de altul, și le udăm până se prind. Săpăm și plivim plantațiunea până în Iulie, când începe să înflorească. Atunci le tăiem cu foarfeci de grădină c. 3 cm. deasupra pământului, și le uscăm în umbră. Toamna o putem cosi a doua oară.

Pe un jugăr cat. se produce 600—1200 kgr. măgheran uscat. Prețul unui kgr. e între 80 fil.—1.60 cor.

8. Lumânărica.

(Verbascum Thapsus) numită și Coada-lupului și Coada-vacei, crește pe lângă toate drumurile, prin locuri uscate, pietrisuri și coaste, pe marginea pădurilor și prin poieni și așa are favorul de a putea fi cultivată prin pietrisuri și locuri năsipose unde alte plante se nimicesc. Crește de un stat de om de înaltă și are flori galbene, fără miros.

Leacuri de casă: Ceaiul de lumânărică e un leac excelent în contra flegmei, tusei, răcelilor, boalelor de ficat și lipsei de perioade. Praful la guturaie și răni cari se vindecă greu, iar apa

de gargarizat e foarte bună la dureri de grumaz.

Florile galbene și bine uscate se plătesc scump. 1 kgr. costă 2.50 cor. și când ne gândim că un jugăr catastral produce 4—500 kgr. de flori, vedem că un jugăr de pământ rău și năsipos poate aduce chiar și 1000 cor. venit curat. De lucru nu avem mult cât privește cultivarea plantei. În anul prim nu produce flori. O sămănam în rânduri dese (30 cm.) și până la cules nu ne mai dă de lucru. Cu atât mai greu e culesul florilor și uscarea lor, căci răpesc mult timp. Dar când ne gândim că această muncă o pot face copiii și că planta crește în locuri unde altele nu se fac, pe prunduri de râuri și pe coaste nisipoase, iar valorizarea e sigură, nu putem îndeajuns recomanda cultivarea ei pentru familiile cu mulți copii, școale etc.

9. Schinelul.

(Cnicus benedictus) o plantă adusă la noi din regiunile Aziei mici pentru efectele ei vindecătoare, e des cultivată și la noi. Cum arată și numele, are spini în jurul floarei, așezată în vârful plantei. Floarea galbină seamănă cu a spinului și a pălămidei. Crește de 30—40 cm. de înaltă, cu tulpină păroasă și frunzele în vârful cu spini. Se poate cultiva bine numai în pământul lutos. Locurile umede îl omoară. Arăm de cu toamnă și mărunțim pământul și primăvara la începutul lui Aprilie, și-l sămănam în șiruri dese (20—25). Dar să avem grija că dacă sunt prea dese rămân frunzele mici, iar dacă sunt prea rari trebuie plivit. Dacă e bine sămănat,

nu reclamă nici un fel de îngrijire, căci înecă buruienile din jurul său. Plantațiunea o cosim înainte de înflorire, despoiem și uscăm frunzele cu îngrijire. Începând din Iunie până în Octombrie o putem cosi de 4—5 ori, așa încât un jugăr catastral poate da 600—1000 kgr. de frunze și venitul curat poate fi 1000 cor. Sămânța e foarte scumpă și ar fi bine ca o parte a plantațiunii să o cosim o singură dată și să o lăsam de sământă pentru anul viitor.

În medicină e des întrebuințată.

Ca leacuri de casă e una dintre cele mai folositoare. Ceaiul (10—15 gr. frunze și flori în 1 l. apă) ajută mistuirea și întărește organele interne. În unele cărți se spune că ar avea putere vindecătoare chiar și în contra racului (cancerului). O „babă meșteră” se lauda că a vindecat cu ceaiul acestei plante „multe boale pe cari nu le-a putut curăți cuțitul doftorului”. Ceaiul e îndeosebi recomandat la friguri împreună cu înbolnăvirea pieței pieptului, stomacului, o prinderi de plămâni, la astmă și tuse seacă, la încrețiri, slăbire de nervi, gălbănare, piatră, boala apei, ipohondrie și melancolie. Foile și sucul plutei puse pe ranele mușcăturilor veninoase are efecte vindecătoare. Compresiunile și splăările cu apa în care s'a clocotit câteva minute schinelul vindecă bube venerice învechite.

În unele cărți sunt amintite încă multe alte boale, despre cari se afirmă că au fost vindecate cu schinel, le amintim numai pe acestea. Cei ce se vor interesa, vor auzi din popor numele multor altor boale vindecate cu schinel.

Antecedentele.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung” publică următoarea declarațiune a cancelarului imperial adresată din *United Press* și *Associated Press*:

Nu știu în America ce păreri circulă despre război, dar cred că a avut publicitate și acolo schimbul de telegrame dintre împăratul Wilhelm și regele Rusiei și regele Angliei, care este o mărturie care nu poate fi desmințită înaintea istoriei despre străduințele până în ultimul moment ale împăratului pentru menținerea păcii, străduințe zădărnice, pentru că Rusia a voit războiul între ori și împrejurări, iar Anglia, care a încurajat de demersul naționalismului antigerman din Rusia și Franța, nu s-a scapat din vedere prilejul pentru a-și arăta simpatia și simpatia sa iubire de pace. Fără aceasta nu s-a putut evita războiul cu Anglia și Franța. Se convinge lumea mai târziu cât s'a nuzit Germania pentru bune relații cu Anglia, numai cât aceasta le-a zădărnicit.

Anglia a fost geloasă de dezvoltarea Germaniei și ideea că sânguină și talentul german prezintă în anume lucruri, a constrâns-o ca să-și joce în joc toate forțele pentru a strămtora Germania, după cum cândva strămtorase Spania, Olanda și Franța. Acum vede sosit momentul și înzest trupelor germane în Belgia l'a privit drept pretext pentru a lua parte și ea în război, armate sale alindu-le celor belgiene. Germania s'a constrânsă să intre în Belgia, pentru a prezenta planuita intrare a Francezilor în această țară, și să zădărnicească Belgia numai aceasta a așteptat-o ca să se poată alipi la Franța.

Că Anglia a avut trebuință numai de pretext, evident din faptul că sir Edward Grey deja în 2 august, așa dar înainte de ce Germania ar fi necesitat neutralitatea Belgiei, a pus în vedere amândurorului francez ajutor necondiționat dacă floarea germană va ataca țărâmurii francezi. Politica aceasta nu cunoaște scrupule morale și poporul englez căruia-i place să-și mulcomiască orgoliul considerându-se drept anteluptătorul libertății și dreptul intră în alianță cu Rusia, care e reprezentantul despotismului celui mai respingător, cu a cărei țară care nu cunoaște libertate spirituală și profesională, care calcă în picioare libertatea popoarelor și singuraticilor.

Anglia începe să vadă că s'a înșelat și că Germania își înfrânge dușmanii. Încearcă deci să-și întindă prin colonii și să-și sfarme comerțul, fără să gândească la comunitatea culturală a rasei albe, și să urmărească Japonia să pornească expediție de cucerire la Kiaociau și ațătă negrii din Africa la război împotriva coloniilor germane, apoi după ce se legătură de cablu între Germania și alte țări, și se înșelă o mulțime de știri neexacte.

Astfel spune că trupele germane au aprins sași și orașele prin Belgia. A retăcut însă faptele și femeile belgiene, cari scoteau ochii răniți. Funcționari de ai statului belgian au chemat și alți germani la prânz, iar la masă i-au îm-

puscat. Belgienii după ce au primit prieteneste trupele noastre, s'au ridicat pe neașteptate, și cu arme, pe cari le ținuseră ascunse, contrar dreptului internațional ne-au atacat dela spate cu cea mai mare cruzime. Femeile în multe locuri au tăiat gâtul soldaților răniți găzduiți în casele lor.

Anglia nu va vorbi nici despre gloantele dum-dum, cari sunt întrebuințate de armatele engleze și franceze, deși sunt interzise în sensul dreptului internațional și al umanității, și pe cari dvoastră le vedeți aici în pachetarea originală, așa cum le-am găsit la prizonierii englezi și francezi.

Împăratul mi-a dat imputernicirea să vă spun toate acestea, și să declar că are deplină încredere în dragostea de adevăr a poporului american, care nu se lasă înșelat de puvoii de minciuni scornite de dușmani împotriva noastră.

Cei cari trăiesc în Germania dela începutul războiului și au văzut marele avânt moral cu care au plecat Germanii la război întru apărarea existenței și drepturilor sale amenințate din toate părțile, s'a putut convinge, că poporul acesta nu e capabil de durități și cruzimi netrebnice.

Puterea aceea morală răspândită în trupele noastre de cauza noastră dreaptă, are să ne ducă la biruință, și atunci nici cele mai mari minciuni nu vor fi în stare să ne întunece biruința și dreptatea noastră.

Un interviu cu priștul Bülow.

Ziarul lui Björnson-fiul, ziar despre care am mai vorbit, aduce mai nou un interviu cu principele Bülow, fostul cancelar german. Il redăm aci, după ziarele germane:

„Războiul și-a avut efectele sale înălțătoare nu numai în Germania, ci, la fel, în Austro-Ungaria. El a venit ca o furtună ce curăță atmosfera. Înainte de a izbucni războiul, ce tablou dezolant zugrăveau publiciștii și bărbații politici din Anglia și din Germania, despre monarhia habsburgică, stășiată, după cum spuneau ei în gura mare, de lupte între naționalități, iar mersul evenimentelor ce urit au făcut de minciună pro-rocirile lor! Avea dreptate Bismarck. Spunea Bismarck: cum Francisc Iosif urcă pe cal, toate popoarele îi urmează. Își vor fi având socotelile lor Cehii cu Nemții, iar aceștia cu Slavii, Românii cu Maghiarii și Rutenii cu Polonii, cu toate acestea ei preferă cnutului rusesc viața de până acum alături de vechii tovarăși, în salele dietelor din Praga, Laibach, Agram sau Lemberg. În ciuda trecărilor accesionale, e generală credința între popoarele monarhiei dunărene, care, vorba cea, ar trebui creată dacă nu ar exista, că interese solidare ale tuturor popoarelor pretind existența și în viitor a Monarhiei. (A unei monarhii democratice, cu drepturi naționale bine-

definite și egale, cu liberă concurență între popoare și fără „supremații” artificiale, exploatare egoist!! Red. „Rom.”)

Italia va săvârși cel mai greu păcat ce s'a pomenit vreodată în istorie, dacă se va lăsa ademenită de frazele goale și de făgăduielile mincinoase ale Francezilor, Englezilor și Rușilor, și de dragul unor succese vremelnice va jertfi ușuratic situația ei mondială.

O să luptăm, până ce vom storce pacea, de care s'a învrednicit poporul nostru prin marile jertfe, ce le aduce cu sfîntenție și în tăcere.

Războiul.

In preajma Parisului.

Berlin. — Sosesc vești din Franța că între trupele de avangardă ale armatei germane s'au început ciocniri mai mărunte, cari iau proporții tot mai întinse.

Germanii și Rușii.

Berlin. — Se acreditează vestea că armatele germane și rusești sunt în luptă de câteva zile în Polonia rusească și în Prusia ostică.

Viena. — „Allgemeine Zeitung” anunță din sursă autorizată: Tarul a făcut nu demult înaintea unui diplomat următoarea declarație: Chiar dacă-mi cade și ultimul moji, trebuie să intru în Berlin.

Japonia și războiul european.

Berlin. — După informațiunile ziarului „Times” Japonia ar fi anunțată că nu va lua parte în războiul european, ci vrea numai să păzească dominația peste marea de sud și pentru acest scop ia în posesiunea sa Chiauciaul.

Felurite.

— „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” comunică: Împăratul Wilhelm a adresat o telegramă președintelui Wilson dându-i de știre că Englezii și Francezii întrebuințează gloantele dum-dum și că populația belgiană pretutindeni atacă avantposturile germane, pe medici și răniți, și din această cauză au fost necesitate armatele germane să ocupe mai multe localități, între cari și Louvain (Löwen).

— Din Roma se telegrafiază că sosesc informații din Paris despre armata franceză ca fiind foarte obosită, istovită din cauza retragerilor forțate. Populația Parisului privește prin lornete cum se apropie Germanii. În Paris au mai căzut jertfe bombelor germane 5 oament.

să avem grijă că o cantitate prea mare de mai mult decât vindecă!

10. Isopul.

(*Hyssopus officinale*) a venit la noi din țările săritene ale Mării Mediterane. Pentru mișcările lui, pentru florile mari albastre și poate și pentru puterea vindecătoare, ce i se atribuie din trecut, a fost sădit și prin grădinile noastre. Se poate cultiva întocmai ca și Jalea în câmpurile de soare pe coaste, locuri năsipose uscate. Îngrijirea plantațiilor nu reclamă multă muncă, dar și prețul e foarte variat. 1 kgr. costă (tulpinele și frunzele bine uscate) cu 100 lei. Leacuri de casă e ceaiul întrebuințat pentru întărirea organelor nutritive, dureri de reumatism și scrofule. (8—15 gr. de frunze uscate în 1 l. apă). Gargarisma în contra durerii de gingie.

Este o plantă despre care am putea zice că este mult venit (deși un jugăr plantat cu isop este cel puțin 500 cor. venit curat), dar prin faptul că se mulțamește cu locuri puțin productive reclamă îngrijire puțină, și uscarea tulpinilor și frunzelor încă nu e împreună cu atât de ușuratică ca la alte plante de leac, o punem în lista plantelor, a căror cultivare e recomandată pentru culturile noastre.

11. Virnanțul.

numit și Rută (*Ruta graveolens*) e o tufă mică cu flori galbene. Adusă la noi din Sudul Europei ca și Jalea seamănă cu ea întru cât crește în locuri uscate, în fața soarelui. Se găsește sălbatică și în părțile noastre.

Leacuri de casă. La noi s'a adus tocmai fiindcă are multe întrebuințări. Întrebuințarea lui însă reclamă multă grijă și se poate da numai în cantități mici, altcum poate fi stricăcioasă sănătății. E întrebuințat în contra bătăilor de inimă, la ametele provenite din năvălirea sângelui în cap, la isterie, chiar la scorbut și bube cronice. Acelas efect îl are sucii plantei și extractul de alcool (la 10 picuri pe zahăr). În fabricii chimice se extrage din el medicamente folosite la boalele amintite.

Sămânța, sămănată în locurile uscate din fața soarelui, după încoltire se plivește de câteva ori și înainte de înflorire (în Mai) o secerăm. Când e des sămănată (rânduri 25 cm. de-nărtare) poate fi întrebuințată 5—6 ani, fără ca să ceară cea mai mică îngrijire, căci buruienile nu pot crește printre mlădițele de virnanț. A-fără de cules nu cere nici un fel de muncă. 100 kgr. de frunză uscată se vinde cu 60—80

cor. și un jugăr catastral produce 800—1200 kgr.

Alte plante de leac mai des cultivate la noi pot fi:

Molura. (*Foeniculum officinale*.) numită și Anason, Amison-dulce, Chimen dulce, Săcărea de grădină cu flori galbene, bine mirositoare, întrebuințată de poporul nostru pentru gargarizat și apă de ochi.

13. *Spiculețele-albaneze*. (*Pyrethrum cinerariaefolium*) de origine din Albania și Bosnia-Herțegovina se poate cultiva și la noi. Din spiculețele-albaneze se fabrică „zacherlinul” cunoscutul praf pentru insecte.

14. *Ipcărigele* (*Gypsophila peniculata*) care pentru conținutul ei de saponiu e foarte căutată în fabrici de mătase, pentru spălarea și colorarea lânii. Se valorizează rădăcina.

Pentru împrejurările dela noi e deajuns dacă cultivăm 2—3 dintre plantele amintite mai înainte, cari sunt totodată cele mai rentabile și mai căutate în comerț. Am ales pentru fiecare fel de pământ câte o plantă două căci e mai bine să ai din un fel o cantitate mai mare, decât multe feluri de plante în cantitate mică. Cantitățile mici nu prea găsesc cumpărători.

MAUBEUGE.

Berlin. — (Oficios). — Dela marele stat major se anunță cu datul de 8 Septembrie: Maubeuge cu fortificațiile s'a predat ieri. Am făcut 40.000 de prizonieri, între ei 4 generali; am pus mâna pe 400 de tunuri și multă muniție.

CARTIERUL GENERAL AL SĂRBILOR.

București. — Știri sosite din Roma spun că armata sârbească și-a mutat cartierul general din Craqueveaț la Valievo, aproape de granița Bosniel.

In Galizia.

Budapesta. — Știrile dela cartierul general al presei spun toate că în Galizia și Polonia luptele se urmează pe întreaga linie. Situația e neschimbată. Dispoziția e bună.

Tarul către regele Carol.

A. T. U. anunță din București: vestea războiului grec o primesc aici cu îndoielă. Ajungând la Sinaia prințul Nicolae al Greciei împreună cu familia sa, au avut loc convorbiri cu regele Carol și cu primministrul român. Se confirmă, că prințul ar fi asigurat pe regele Carol că toate acele știri cari prezintă pe Grecia ca și când ar voi să se sustragă din sânul popoarelor balcanice, sunt neîntemeiate. Din sursă semioficială românească se anunță că perechea princiară n'a sosit la Sinaia din Atena, după cum se vestea din isvor sârbesc, ci direct din Rusia unde au petrecut zilele din urmă, soția prințului Nicolae este o princesă rusă, fiica marelui principe Wladimir, șeful partidului războinic. Așadar nu-i neprobabil că prințul Nicolae a fost trimisul tarului la regele Carol, a cărui concepție însă nimic și nimeni n'o poate schimba, ci pleacă pe acel drum, pe care-l indică interesele de viață ale națiunii românești.

Reims.

Berlin. — Corespondenții de război ai ziarelor germane scriu următoarele despre ocuparea Reims-ului:

Cetățenii orașului înștiințează armata germană că garnizoana franceză s'a retras. Deoarece Nemții nu erau pe deplin convinși căpitanul Hubrecht hotărâ, să iscodească află-se milițiile în Reims sau ba. Se înștiințară o mulțime de inși, cari voiau să meargă de bunăvoie cu căpitanul. El alese trei oficeri, doi suboficeri și șapte soldați. După un drum de șase ciasuri prin pădure patrula ajunse la fortul Vitrier, și constată că în fort nu este oaste. Călărind mai departe seara la nouă patrula ajunse la Reims, trecu pe străzile pline de lume curioasă, până la primărie și declară primarului că ocupă Reimsul în numele armatei germane și că el, ca ostăteț e responsabil pentru siguranța trupelor. La armată trimiseră îndată un sublocotenent, ca să ducă știrea. Ceilalți rămaseră în Reims până dimineața la cinci ore. Atunci plecară și se întoarseră apoi după amiază în fruntea unei brigade, care intră cu muzică în oraș.

INFORMAȚIUNI.

A. T. I.

Arad, 9 Septembrie 1914.

Primim astăzi la redacție depeșele agenției telegrafice italiene, pe cari de vre-o lună posta ni le reține, împreună cu tot ce ne vine din străinătate. Pe aceste depeșe, sosite azi, este notat cu creionul: „mehet”, adică „pot trece”. Ele sunt date după călindarul vechi. Le lipsește actualitatea; le dăm ca o ciudățenie:

Desmintire engleză despre un acord cu Rusia.

Roma, 10 August. — Ambasada engleză din Roma desminte cu energie știrea din sursă vieneză că Anglia și Rusia ar fi semnat un acord referitor la chestia Dardanelor.

Germanii la Namur.

Roma, 10 August. — Orașul Namur a fost în parte, atacat de Germani.

Un Zeppelin distrus.

Roma, 10 August. — Se anunță din Paris că dirigibilul Zeppelin numărul 8 a fost distrus de Francezi pe când zbura deasupra orașului Badonviller: dirigibilul venea din Strassburg.

Desmintiri despre escadra austriacă.

Roma, 10 August. — Se desminte știrea că escadra austriacă ar fi plecat din portul Pola pentru a întâlni escadra aliată anglo-franceză, pentru a intra în luptă cu ea.

Imprumut franco-belgian.

Roma, 10 August. — Franța ar fi făcut și dânsa un imprumut de 250.000.000 în Belgia.

Infanteria germană avansează spre Rusia.

Roma, 10 August. — După declarațiuni din Paris pierderile francezilor în Lorena nu trec de zece mii oameni în care se cuprind morții, răniții și prizonierii.

Lupta la Waterloo.

Roma, 10 August. — Ulanii germani au întâlnit la Waterloo o brigadă de cavalerie engleză; a urmat o luptă aprigă.

Comanda supremă a flotei italiene.

Roma, 10 August. — Vice-amiralul ducele Abruzilor comandantul șef al escadrei a doua, va lua comanda forțelor navale reunite.

Debarcare de arme în Albania fără voia Austriei.

Roma, 9 August. — Ziarele primesc din Viena știrea că contele Berchtold asigură că Duca Varna a debarcat arme în Albania din inițiativa unor speculatori. Guvernul austriac nu a autorizat debarcarea.

Germanii cer 200 milioane despăgubiri orașului Bruxelles.

Roma, 9 August. — Știri din Londra confirmă oficial că, comandantul german a cerut orașului Bruxelles o despăgubire de război de 200 milioane franci, plătită în două zile.

Mișcarea trupelor germane în Belgia.

Roma, 9 August. — Continuă mișcarea trupelor germane pe ambele maluri ale Meusei către vest în raza Namur-ului. Armata germană ocupă Alost și Moteron la Nordvest de Namur.

Populațiunea din Band temându-se de ocupațiunea Germanilor s'a refugiat la Anvers, Ostende și chiar la Londra.

Artileria grea germană continuă atacul Namur-ului în timp ce armata impresoaară pozițiunile.

Confirmarea franceză a infanteriei din Lorena.

Roma, 9 August. — Ministerul de război al Franței confirmă înfrângerea francezilor în Lorena. Toată linia armatei Denon-Chateau-Salins a fost respinsă spre Nancy.

Victorii germane.

Roma, 9 August. — Marele stat major german anunță că trupele germane continuă a urmări trupele franceze învinse între Metz și Vosgi. Retragerea Francezilor ar fi degenerat în fugă. Numărul prizonierilor Francezi este de 10.000. Forțele franceze erau mai mult ca 8 corpuri de armată. Trupele germane erau comandate de prințul Bavariei.

Demonstrațiuni la Berlin.

Roma, 9 August. — Ziarele primesc din Berlin că știrea victoriei a fost primită cu entuziasm de populație. În fața palatului principelui moștenitor s'au făcut demonstrații. Impărăteasa Victoria și principesa au mulțumit mulțimei dela fereastră.

In Alsacia.

Roma, 9 August. — Germanii fortifică pozițiunile malului drept al Rinului, pe când Francezii fortifică Altkirch și Mulhouse (?)

Von Schoen voluntar în armata germană.

Roma, 9 August. — Ambasadorul german la Paris, Von Schoen a cerut să fie înrolat în armata germană.

Trupe germane concentrate la Monastir.

Roma, 9 August. — Se telegrafiază din Monastir că trupele grecești sunt concentrate în apropierea orașului.

Inscrierile la universitatea din Budapesta.

Rectorul universității din Budapesta Dr. Michail Leuhossek a dat o ordinațiune în baza căreia înscrierile se pot face până la 30 Septembrie așa că pe 3 Octomvrie au să fie încheiate. Rugărilor pentru scutire de plățirea didactului se pot înainta numai până în 25 Septembrie și până în 30 Septembrie vor fi toate rezolvate așa că până în 5 Octomvrie, când se încep cursurile au să se înscrie și cei scutiți de didactru sau a căror rugare a fost refuzată. Privitor la cei cari au fost chemați sub drapel se va da o altă ordinațiune la timpul său.

Aviz. Dela „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei” ni se trimite următorul aviz:

Toate comandele și scrisorile, precum și banii de aici înainte să se trimită la adresa domnișoarei *Otilia Bugner*, noua conducătoare a atelierului din Orăștie. — Deva, la 7 Sept. 1914. — *Prezidenta.*

Printul Filip de Orleans. După cum primim știrea din Paris, prințul Filip de Orleans, pretendentul de tron, care de un timp petrece la Brüssel a adresat următoarea telegramă șefului de război: „Domnule ministru! Intre împrejurările actuale toate legile excepționale și divergențele politice trebuie să dispară, și Francezul e dator, ca să se înroleze sub steag. Acest drept și cinste îl cer și cu pe timpul războiului și sunt sigur că Dvoastră veți înțelege simțămintele mele cărora doresc să le dați o cultură. Aștept răspuns telegrafic și ordinul, unde să plec.” Filip prinț de Orleans.

Răspunsul guvernului e următorul: „După legile de azi ale Franței nu permit ca să intrăm în armata franceză, oricât de mult stimează țările Dvoastră nu Vă pot răspunde altceva decât aceea ce am răspuns și altora în asemenea cazuri. Vă recomand, să intrați în armata noastră care e în prietenie sau alianță cu noi și care luptă alături cu noi. *René Viviani.*”

Despre armata rusească. Știrile sosite dela cartierul general german aduc lucruri destrăbate despre armata rusească.

Ruși făcuți prizonieri, cari însă aparțin trupelor de armată din Caucazia spun că ei s'au fost mobilizați încă în Aprilie și trimiși spre vest.

În armata rusească artileria e cea mai bună care s'a îndreptat foarte mult dela război. Japonia încoace. Reorganizarea corpului de rezervă n'a reușit. Ofițerii sunt fricoși. Intre 15000 morți căzuți în 30 August la Hohenstein n'a rămas nici un ofițer, nici soldații nu s'au trunși de un spirit bărbătesc, războinic.

Germanii la Petersburg. Un aeroplan german a sburat fără nici un incident până la Petersburg, și a făcut mai multe virajuri deasupra orașului. Un ofițer a aruncat din aeroplan străzi mai multe ziare germane și hârtii în care erau publicate biruințele armatelor germane. Când aeroplanul ajunse deasupra unei case începură a trage asupra lui cu mitraliere, și fără succes. Aeroplanul s'a întors în Germania neatins.

Bubulul tunurilor, venit dela unități mai departe se poate auzi până la distanță de 170—340 km. Distanța aceasta de 170 resp. 340 km. se străbate în 8½ resp. 17 minute. Bine înțeleasă aceasta numai între împrejurări deosebit de favorabile. E constatată că explozia de praf pusă dela Wiener-Neustadt din 1912 s'a auzit în Landshut în Bavaria, la 294 km.

Ultima oră.

IN GALIȚIA.

(A. T. U.) Dela corespondenții de război flăm, că în Galizia iar au început luptele de mează înainte cu toată țaria. Zilele-s calde, toată linia trupele noastre se țin bine.

FELURITE.

(A. T. U.) În lupta dela Saint-Quentin de Germanii au bătut armata engleză, și mându-o, Eitel Frideric, fiul lui Wilhelm a săvârșit o bravură, care a împins pe Germanii la un atac fanatic. Căzuse steagul din celelalte rânduri. Prințul sări, și ridicând steagul puse în fruntea regimentului. Oastea îl văzu în extaz.

— Un aviator german, pluti fără de grija Parisului îi lăsă vre-o 12 bombe să cadă. Bombele au stâns mai multe sute de vieți.

— Din Marseille se anunță, că trupele coloniile franceze, auzind de înfrângerile ruse, s'au revoltat în cazărmi.

— Din Rotterdam se anunță, că în Mellei Germanii au nimicit o parte mare a soară din armata belgiană.

Redactor responsabil: Constantin Sa

ANUNȚ.

Pentru MEDIC ROMÂN cu practică bogată se caută CENTRU ROMÂNESC cu fix și venite anuale de 10 mii cor. Ofert a se trimite la administrație sub „Medic de Viena”.

Ni 2288—3